

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף ב

משנה: סוכה שהסכך שלה גבוה מקרקעית הסוכה מעל עשרים אמה פסולה וכו' (= יבואר בגמרא).

סוכה שחמתה מרובה מצילתה כלומר שרק מיעוטה מכוסה בסכך, פסולה. כיון שמיעוט הסכך בטל ברוב שאינו מסוכך, וכאילו אין לה סכך בכלל, ואין לה שם "סוכה" (= סוכה קרויה על שם הסכך).

גמרא: מביי שהיא סתום משלשה צדדים וראשו אחד פתוח לרה"ר, וחצרות פתוחות לתוך המבוי, ובני החצרות הולכים דרך המבוי לרשות הרבים, מותר לטלטל בו מן התורה, שהרי הוא רשות היחיד לבני החצרות הפתוחות לו. אלא שרבנן אסרו להוציא מהחצרות למבוי משום שכל חצר היא רשות לעצמה והמבוי הוא רשות משותפת לכולם, והתירו להוציא מהחצרות למבוי ע"י שיעשו 'שיתוף מבואות', כלומר שישתתפו כל החצרות בפת או ביין ויניחו את השיתוף באחת החצרות.

וכיון שאין למבוי מחיצה רביעית והוא דומה לרה"ר, הצריכו חכמים לעשות בו בראשו הפתוח לרשות הרבים לחי (= קנה או לוח נעוץ בראשו של אחד מהכתלים) או קורה (= המונחת מעל שתי הכתלים), להיכר שלא יבואו להתיר טלטול ברה"ר.

למדנו במס' עירובין - מבוי שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה, והוא רוצה להניח את הקורה על גבי שתי כתליו, ימעט, כלומר ינמיך את הקורה שלא תהיה מעל עשרים אמה גובה. ולדעת רבי יהודה אינו צריך למעט.

הטעם שכאן לגבי סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה המשנה נקטה שהיא "פסולה" ולא אמרה שיש אפשרות לתקנה ע"י שינמיך את הסכך למטה מעשרים אמה, ולעומת זאת בעירובין לגבי מבוי היא נקטה את האפשרות לתקן את המבוי ע"י ש"ימעט" ולא נקטה שהוא "פסול":

(המשך בדף הבא ↓)

1. סוכה שהיא גבוהה מעל עשרים אמה הרי שהיא פסולה מדאורייתא, ושייך לומר בה לשון 'פסול' דהיינו שלא נעשית כהלכתה, אבל מבוי שכולו מדרבנן לא שייך לומר בו שהוא "פסול", והמשנה שם כותבת איך מתירים את המבוי בטלטול וזה ע"י שיניח את הקורה למטה מעשרים אמה.

2. בסוכה יש הרבה דינים כיצד להכשירה (כגון גבוהה מעשרים אמה ימעט, נמוכה מעשרה טפחים יגביה, שאין לה שלוש דפנות יעשה לה דופן שלישית, אם חמתה מרובה מצילתה יוסיף סכך), ולכן המשנה נקטה "פסולה", אבל במבוי שאין לו דינים מרובים (במשנה שם) המשנה נקטה שיכול לתקנו ע"י שימעט.

מנהנ"מ: מניין לנו שסוכה הגבוהה למעלה מכ' אמה פסולה?

לדעת רבה: שנאמר "לִמְעַן יִדְעוּ דִרְתִּיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם", ואם הסכך גבוה למעלה מכ' אמה אין האדם היושב בה יודע שהוא יושב בסוכה, לפי שאינו רואה את הסכך.

לדעת רבי זירא: שנאמר "וְסֻכָּה תְהִיָּה לְצֵל יוֹמָם מִחֶרֶב וּלְמַחְסָה וּלְמַסְתָּוֵר מִזֶּרֶם וּמִמְקָטָר", והיושב בסוכה הגבוהה מעל כ' אמה יושב בצל הדפנות ולא בצל הסכך. (= הגמרא לקמן תבאר שרבי זירא עוסק בסוכה קטנה שיש בה רק ארבע על ארבע אמות, וכיון שהדפנות גבוהות והסוכה קטנה נמצא שהצל של דופן זו מגיע עד לדופן השניה, וליושב בה יש צל מהדפנות ואין לו צורך בסכך).

אב"י מקשה: וכי סוכה הנמצאת בעשתרות קרנים (= שני הרים גדולים ויש עמק ביניהם, ומתוך גובה ההרים אין החמה זורחת בעמק) פסולה כיון שהוא יושב בצל ההרים ולא בצל הסכך? תירוץ: אם תסיר את ההרים נמצא שהוא יושב בצל סוכה, אבל בסוכה הגבוהה מעל עשרים אמה אם תסיר את דפנותיה נמצא שאין בה צל סוכה, לפי שהשמש נכנסת תחת הסכך, ואין לה שם "סוכה" כלל.

לדעת רבא: שנאמר "בַּסֻּכּוֹת תִּשְׁבּוּ שְׁבַעַת יָמִים", כלומר דירת ארעי של שבעה ימים בלבד, ודי לה במחיצות קלות, וסוכה הגבוהה מכ' אמה צריך לעשותה כדירת קבע עם יתדות ומחיצות קבועות שלא תיפול.

אמנם אם הוא עשה סוכה (שאינה גבוהה כ' אמה) מברזל, אין זה נחשב לדירת קבע', לפי שהתורה הקפידה על 'דירת ארעי' רק כדי ללמדנו את השיעור של הסוכה - שעליה להיות בגובה כזה שיכול לעמוד ע"י יתדות ומחיצות ארעי.

כולהו כרבה לא אמרי: הגמרא מחשבנת את הטעם מדוע כל דעה משלושת הדעות הנ"ל לא אמרה כחברתה. על כל דעה יש קושיא שבגינה שתי הדעות הנוספות לא אמרו כמות.

על דעת רבה – כי הפסוק שממנו למד רבה 'למען ידעו דורותיכם', לא מדבר על ידיעה בשעת הישיבה בסוכה שאנו יושבים בצל סוכה (ולכן מעל עשרים אמה לא שלטא עינא בסכך), אלא על ידיעת הדורות הבאים את עניינה של מצות הסוכה שהיא 'כי בסוכות הושבתי את בני' במדבר, כאשר הם רואים את בניית הסוכה או כשהם כננסים לסוכה (ע"פ רבינו חננאל).

על דעת רבי זירא – כי הפסוק שממנו למד רבי זירא 'וסוכה תהיה לצל יומם' לא מדבר על מצות סוכה, אלא על הסוכות שיהיו לימות המשיח לעונג. אמנם רבי זירא דוחה את הקושיא, מכך שהפסוק משתמש דוקא בלשון 'סוכה' לצל ולא בלשון אחר (כגון 'חופה') – ללמד שסוכה מהותה לעשות צל.

על דעת רבא – כי הסכימו עם קושייתו של אב"י הנ"ל שאם עשה סוכת קבע מתחת לעשרים אמה מדוע כשרה?

כמאן אזלא: הגמרא מביאה שלוש דעות המגבילות את המחלוקת של רבנן ורבי יהודה בסוכה הגבוהה למעלה מעשרים אמה. ומבררת כמו איזו דעה משלושת הדעות הקודמות הדברים מתאימים.

רבי יאשיה – כשהדפנות מגיעות לסכך לכולי עלמא כשרה. דבר זה מתאים לשיטת רבה כי אז העין שולטת בסכך דרך ההסתכלות בדפנות.

רב הונא – כשיש בסוכה יותר מד' על ד' אמות לכולי עלמא כשרה. דבר זה מתאים לשיטת רבי זירא כי אז יש צל מהסכך בתוך הסוכה ולא מהדפנות.

רב חנן בר רבה – כששטח הסוכה מחזיק יותר מכדי ראשו ורובו של אדם ושלחנו (הצורך בראשו ורובו בסוכה מכיון שבימיהם היו אוכלים בהסיבה על מיטה). דבר זה אינו מתאים לאף אחת משלושת השיטות. כי עדיין יש חיסרון של ידיעה, צל, וקביעות.

בשלמא דרבי יאשיה פליגא: על רב הונא ורב חנן בר רבה, בכך שהם סברו שהנקודה היא שטח הסוכה, והוא סובר שהדפנות מגיעות לסכך. אבל רב הונא ורב חנן עצמם לכאורה חולקים זה עם זה מהו השטח המינימלי להכשר סוכה: לדעת רב הונא ד' אמות, ולדעת רב חנן ראשו רובו ושלחנו.

(המשך בדף הבא ↓)

הגמרא דוחה: לכולי עלמא השטח המינימלי של סוכה הוא ראשו רובו ושולחנו, והמחלוקת שלהם היא במה נחלקו רבנן ורבי יהודה במשנה: לדעת רב הונא נחלקו בשטח שמראשו ורובו ועד ד' אמות, אבל יותר מד' אמות לכולי עלמא כשרה (ובדעת רבי זירא). ולדעת רב חנן נחלקו בשטח של ראשו ורובו, וביותר מזה לכולי עלמא כשרה (ובאמור לא ידוע טעם הדבר).

למה לי למתני ועוד: מדוע רבי יהודה הוצרך להוסיף עוד הוכחה לדבריו?

קטנים פטורים מהסוכה: מהתורה, אבל מדרבנן יש מצוה לחנך קטן 'שאינו צריך לאימו' בלילה - לשבת בסוכה.

בשלמא למ"ד בשאין דפנות מגיעות לסכך מחלוקת: המעשה בהילני המלכה שעליו נחלקו רבי יהודה ורבנן - מתאים רק לדעת רבי יאשיה שהגביל את מחלוקת רבי יהודה ורבנן למקרה שהדפנות לא מגיעות לסכך. מכיון שכך דרכה של מלכה לשבת בסוכה מאווררת. אבל לדעתם של רב הונא ורב חנן שהמחלוקת רק בסוכה קטנה (או ד' אמות, או מחזקת ראשו ורובו ושולחנו) המעשה סותר את שיטתם לכאורה, כי מלכה אינה יושבת בסוכה כל כך קטנה?

הגמרא מתרצת שהמחלוקת היתה לגבי החדרים הקטנים (=קייטוניות) שהיו בסוכתה הגדולה של המלכה.